



Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 4. Quomodo tres personæ diuinæ constituentur in ratione personæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

hypostasi, noua est & gratis ficta. Ad primam confirmationem nego quod esse perfectam substantiam in esse suppositi, & non tantum in esse naturae, pertineat formaliter & intrinsecè ad perfectionem simpliciter. Ad secundam confirmationem dico, substantiam non ita definiri ratione naturae tantum, sed ratione suppositi, quod est antonomastice & absolute substantia. Vel, secundò definitio illa potest sic intelligi, videlicet quod substantia, scilicet ratione naturae, sit ens per se subsistens, non essentialiter & in actu secundo, sed per exigentiam & in actu primo, quia illi conuenit, ut talem modum essendi habeat conaturaliter: sicut naturae accidentis conuenit, ut possit inhaerere velut vltimum terminum existentiae propriae.

31. Principium quod est duplex.

Ad vltimam confirmationem Respondedo, principium quod operationis esse duplex. Vnum, influxus: alterum, denominationis, quod communiter est suppositum aliquod. De secundo, nego quod esse tale, sit vndeunque absoluta perfectio. De primo, falsum est quod nihil nisi subsistens possit esse principium quod propriarum operationum. Nam perinde potest esse principium quod virtus non existens per se, sicut res per se existens: ut patet in accidentibus separatis, & in ijs quae existunt in subiecto alieno, à quo vim nullam habent, sed per se potius habent impedimentum; ut calor in aqua. Licet enim aqua, vel aliud subiectum extraneum denominetur ab actione: tamen principium per quod solum influit, est ipsa forma accidentaliter, quod nonnulli aliter imaginantur. Denique substantia formaliter & generaliter secundum commune conceptum, non est complementum naturae ad agendum, sed ad existendum. Quod si hypostasis Patris in Trinitate est principium Filij: id prouenit ex peculiari ratione substantiae illius, quae non potest aliter distingui ab hypostasi Filij. Nulla verò hypostasis diuina est ratio agendi ad extra. In creatis autem hypostasis non est vis agendi villo modo neque ad intra, neque ad extra. Sed est tantum ratio & modus se habendi talis entis, nempe substantiae, & vltimò completi ac terminati secundum existentiam substantialem. Quod non dicitur, & proximè ac per se ad agendum pertinet, sed ad esse. Et quamuis nihil ageret, tamen non minus propterea subsisteret. Sicut ex opposito quauis non subsisteret, nihilo minus ageret. Nam Christi humanitas, carnis propria & naturae substantia, non minus exercet omnes naturales suas operationes: in quas hypostasis Verbi non influit physice, quia non est operatiua ad extra. Neque minus ageret eadem humanitas, quamuis careret omni substantia, quod aliqui putant non esse impossibile. Sicut accidentia Eucharistica aequè agunt, quamuis pri-

Substantia non est vis agendi in creatis.

uata subiecto & omni modo in haerendi. Modus autem positius essendi per se, fictitiè illis tribuitur, ut ostendemus suo loco.

SECTIO IV.

Quomodo tres personae diuinae constituentur in ratione personae?

Nota primò sermonem hic esse, non de reali constitutione, quae nequit esse nisi ex constituentibus in re distinctis, repugnatque simplicitati personarum diuinarum: sed de constitutione virtuali, seu rationis cum fundamento in re. Licet enim qualibet persona diuina, sit ens realiter simplex & indiuisibile, propter indistinctionem proprietatum ab essentia: duplex tamen esse, virtualiter distinctum, est in Deo concipiendum. Quorum vnum est absolutum, & esse simpliciter: alterum, relatiuum & modale, seu modè taliter essendi. Per primum Deus est vnus, & constituitur formaliter in ratione Dei. Per secundum verò Deus est trinus, & constituitur in ratione Patris, Filij, & Spiritus sancti. Est absolutum supponitur ordine rationis ad relatiuum: estque esse primarium, quod per relatiuum tanquam per esse secundarium contrahitur & determinatur, seu modificatur. Vnde relationes rectè concipiuntur naturae quasi aduenire, illamque constituere in aliquo esse tali, aut essendi modo, quem praecise & secundum se sumpta non concipitur habere. Caritas enim illa excellentissima, quae Deus est, considerata secundum esse absolutum praecise, non intelligitur producere ad intra, nec produci. Id autem quod est producere aut produci, non constat sine aliquo reali. Quare cum entitas illa concipitur ut producens, vel produca, necesse est concipi aliquam realitatem, quae sit extra conceptum eiusdem entitatis considerata secundum esse absolutum praecise, & proinde quae ipsi adueniat & superaddatur. Non enim potest non aduenire conceptui alicuius, illud quod non includitur in eius conceptu, & tamen illi conuenit.

32. Est aliqua in Deo constitutio virtualis.

Nota secundò proprietates relatiuas Patris, Filij, & Spiritus sancti, quamuis Deo secundum naturam spectato sint logice accidentales, id est, non essentiales, sed aliter conuenientes: esse nihilominus in se substantiales. Quemadmodum, forma non sunt quidem materiae essentiales, sed aduenientes & logice accidentales: verumtamen sunt in se substantiales, & constituunt compositionem horum ex accidente & subiecto, sed ex substantijs diuersis. At non solum illae proprietates sunt substantiales, & constituunt substantias, id est, res per se existentes: Ne-

33. Proprietates personarum diuinarum sunt substantiales.

rum etiam sunt rationes suppositorum & personarum: supposita vero sunt substantia completa ultimo terminata: & personae sunt supposita rationalis, siue intellectuales, completae & ultimo terminatae secundum existentiam. Deus autem ut natura constans, quamvis sit substantia completa in esse natura: nihilominus non est completa in esse hypostatico, & ultimo terminata secundum naturam existentiam. Nam Deus secundum naturam totam & integram adhuc inest Patri, Filio, & Spiritui sancto, ut subsistentibus, & naturam ultimo terminantibus. Quare natura divina praecisa sumpta non est ratio suppositi neque personae: sed constituitur in esse personae per proprietates illas relationas, quae sunt ultimus terminus existentiae naturae divinae, & cum illa constituunt tres subsistentes, ulterius incommunicabiles alijs ut terminantibus.

54.
Incom.unicabilitas subsistentiae non excludit quaevis communicabilitatem.

Nota tertio cum Suarez tomo 1. in 3. p. disputat. II. sect. 3. incommunicabilitatem subsistentiae non excludere quamcumque communicabilitatem, ut v. g. generis ad speciem, & superioris ad inferius, quae communicabilitas logica est: aut etiam physicam materiam ad formam, vel formam ad materiam: aut etiam personarum ad terminantem naturam alienam, sicut fit in Christo Domino, Verbum enim divinum subsistit, licet eius hypostasis terminet Christi humanitatem. Et anima rationalis, ac materia subsistunt, licet una communicetur & uniat alteri. Et conceptus universalis hominis aut animalis, est conceptus subsistentis, id est, omnium inferiorum subsistentium, confuse per modum unius conceptorum, secundum id in quo conveniunt. Sed excludit tantum communicationem ad alteram, vel ad subiectum, aut velut ad ultimum terminum existentiae, qui terminus est necessarius ad complementum perfectum existentiae substantialis naturae, & nanc excludit, non a natura, sed a supposito quod formaliter constituit in esse subsistentis & incommunicabilis. Ita ut totum ultimo terminatum, non sit ulterius terminabile, siue communicabile alteri ut terminanti. Vel, ut brevius dicam, ratio subsistentiae constituit formaliter incommunicabile constitutum ex ipsa, tum alteri ut subiecto, tum etiam alteri ut suppositanti aut terminanti existentiam. Atque ita paternitas v. g. constituit incommunicabile constitutum ex natura & paternitate: at non naturam totam, quae ulterius communicatur Filio & Spiritui sancto. Sic ergo relationes constituunt personas divinas in esse personae, quatenus constituunt illas incommunicabiles alteri ut terminanti, & naturam divinam ultimo ter-

minant atque concludunt secundum existentiam.

Nota quarto, personas divinas posse duobus modis concipi. Primo, confuse tantum sub nomine personae, & conceptu illi respondente. Secundo, distincte, sub nominibus Patris, Filij, & Spiritus sancti, & conceptu illis nominibus respondente, perfecteque exprimentem totum id quod est substantia, licet quilibet harum personarum, propriamque cuiusque rationem, & totam eius constitutionem in esse talis personae. His praesuppositis,

Dico primo, ut personae divinae concipiantur constitutae in esse personae confuse, non esse necessarium concipi relationes secundum esse proprium relationum: sed sufficere quod concipiantur confuse, ut sunt ultimus terminus existentiae naturae divinae, ultimumque illius complementum substantiale, & prout in eo conveniunt cum creatis subsistentijs. Ratio, est quia personae, ut sic, non aliud expriment sub eo nomine, quam substantias intellectuales ultimo completas & terminatas hypostaticae: quod ut concipiatur, non est necessarium concipere expressae proprietates relationis Patris, Filij, & Spiritus sancti, ut relatiuae sunt, & taliter relatiuae, per modum scilicet generantis, geniti, & spirati. Quamvis in re ipsa id quo persona divina constituitur formaliter in esse personae, sit propria cuiusque relatio, ut dicam paulo post.

In hunc sensum interpreto id quod ait S. Thom. quaest. 29. art. 4. in corp. Nomen personae divinae significare relationem ut subsistentem: id est, significare relationem, non expressae quae relatio est: sed prout est ratio subsistentis, & ultimus terminus ac complementum existentiae naturae divinae. Quod tamen non impedit, quin propria ratio personarum divinarum ut subsistentium, sit relatiua: quia natura divina non potest subsistere tribus subsistentijs realiter distinctis, inadaequate naturam terminantibus, nisi illa quatenus terminant, sine relatiuae oppositae inter se.

Dico secundo, personas divinas constitui in esse proprio & completo talis personae, Patris, aut Filij, aut Spiritus sancti, per proprietates relatiuas Patris, Filij, & Spiritus sancti, secundum integram earum conceptum relatiuae oppositum alteri proprietati. Ita ut personae divinae adaequate sumptae concipi debeant constitui formaliter in esse proprio personali per relationes, non secundum confusum tanquammodò conceptum subsistentiae, aut secundum confusum conceptum relationis seu subsistentiae relatiuae: sed ulterius Pater debeat concipi constitutus in esse proprio talis personae, per rationem secun-

ditatis generatiue in actu secundo, id est, ipsius etiam generationis actualis: & Filius, per rationem termini in actu secundo illius fecunditatis & generationis: id est, per rationem geniti. Et Spiritus sanctus, per rationem spirati. Ratio est quia, ut supra diximus, personae diuinae sunt distinctae realiter inter se, quae personae sunt, habentque personalitates realiter distinctas, alioqui nomen personae non magis posset dici pluraliter de illis, quam nomen Deitatis: id est non magis posset dici plures personae, quam plures Dij. At nulla est distinctio realis in diuinis, nisi inter relatiue opposita. Ergo debet esse relatiua oppositio inter personalitates diuinas, quae tales. Atqui relatiua oppositio non est alia in diuinis, quam oppositio originis, quae est inter principium producens & terminum productum. Ergo personalitates diuinae debent habere illam oppositionem inter se, & comparari ad inuicem ut producens & productum. Hoc autem habent ut sunt propria ratio Patris, Filij, & Spiritus sancti, & prout vna est principium & origo alterius in actu secundo. Ergo &c.

39. Prima propositio est de fide. Secunda traditur expressè à Concilijs, & Patribus: ut à Toletano, in professione fidei, ubi sic habet: *Hoc solum numerum infirmant, quod ad inuicem sunt. Et in hoc numero carent, quod in se sunt.* Et à Florentin. sess. 18. Diu. equidem, ubi Ioannes Theologus nemine refragante, sic affirmat: *sola relatio apud omnes Graecos & Latinos Doctores diuina professione personas multiplicat. Ita ut non vlla alia ratione, quam ut relationis, Pater à Filio, ac vna persona ab alia differat.* Et à Cyrillo lib. 7. Thesauri cap. 1. post med. ubi de personis diuinis sic ait, *sola diuersitate relationis, quae diuersis nominibus significatur, nec alia re vlla, distinguuntur.* Et à Boëtio lib. de Trinitate ad Symmachum, in fine, cuius verba haec sunt: *substantia continet unitatem: relatio multiplicat Trinitatem.* Similia tradunt S. August. lib. 5. de Trin. cap. 5. Damasc. lib. 1. de fide cap. 10. & 11. Anselm. lib. de Incarn. Verbi cap. 3. & lib. de processione Spiritus sancti cap. 2. & 4.

40. Quare licet personae diuinae per conceptus confusos & inadaequatos prius concipi possint sub ratione subsistentis aut personae, quam sub ratione relatiui: & prius sub ratione communi relatiui, quam sub ratione speciali talis relatiui, principij vel termini: & prius sub ratione principij in actu primo, quam sub ratione principij in actu secundo, id est, actionis & vsus fecunditatis: ac denique prius in ratione principij vel termini, quam sub ratione talis principij, & talis termini, Patris scilicet vel spiratoris, & Filij aut Spiritus sancti: adaequatae tamen & distinctae, seu totaliter & expressè, non potest concipi persona

diuina secundum id totum quod substantialiter est, priusquam omnia illa concipiantur. Pater enim substantialiter est sua relatio, & sua generatio actiua: itemque Filius est sua relatio, & sua generatio passiua. Vterque etiam est substantialiter, quamuis non hypostaticè, sua spiratio actiua tam in actu primo, quam in actu secundo. Et denique Spiritus sanctus est sua spiratio passiuè substantialiter & hypostaticè. Et quicquid sit de relationibus creaturarum praecamentibus quas Philosophi ex actione & passione consequi putant, ut accidentia re vel ratione distincta: tamen non ita relationes diuinae, quae sunt substantiales, transcendentes, & subsistentes, constituuntque substantialiter personas Patris, Filij, & Spiritus sancti. Itaque Pater sua relatione est Pater, & persona, & principium agens in actu secundo: nec aliter rectè concipi potest, ut est à parte rei. Similiterque Filius, ipsamet sua relatione est Filius, & genitus, & terminus generationis patris. Item spirator sua relatione est spirator, & spirans, non tamen persona formaliter, ut sic. Ac denique Spiritus sanctus sua relatione est Spiritus sanctus, & spiratus, & terminus spirationis actiuae. Ideoque non oportet in Deo praestelligere generationi personam adaequatè sumptam: neque generationem ut illi aduenientè concipere: aut relationem ut consequentè. Hic enim modus concipiendi imperfectus est, & non conuenit personae diuinae quae per se substantialiter est sua actio, & sua origo, & sua relatio transcendentalis ad terminum sibi relatiue oppositum. Categoriae verò, & consultantur ex actione, hic superfluae sunt, aequè ac in creaturis, ut ostendimus disp. 25. sect. 2.

Persona Patris non debet praestelligi generationi

SECTIO V.

Solummodo obiectiones contra actionem precedentem.

41. Contra primam conclusionem obijciunt primò, personam ut sic non esse ad aliud, sed in seipsaistere: ac si aliqua esset persona diuina absoluta, non minus significaretur nomine illo, persona diuina quam nunc tres personae relatiuae. Ergo signum est personam non significare relationem.

Respondet primò, personam, secundum conceptum communem & generalissimum, non esse ad aliud: non tamen repugnare illi, ut aliqua persona, et specialij sua ratione sit ad aliud: & personas diuinas in esse proprio ac specialij tales esse, & constitui proprietatibus relatiuis, quae quamuis relatiuae, sunt tamen substantiuae & constituentes substantias vltimò terminatas. Res-

Personae nomen non significat relationem

Toletan. Florant.

Cyrril.

Boëtius.

August. Damasc.

Anselm.

40.

41.